

דרכי החיזוק

ארבעה צריכים חיזוק (ברכות לב:) – שיתחזק אדם בהם תמיד בכל כחו (רש"י)

542

שיחת רבינו הגדול מרן ראש הישיבה הגר"ג אדלשטיין שליט"א • בא תשפ"ב

ללמוד, כי זה מאד מעניין, ואף על פי כן אין הרבה מתמידים, ולא כולם לומדים בהתמדה, וצריך להבין מדוע זה כך.

והסיבה לזה מפני שידוע שהיצר הרע הכי חזק הוא נגד תורה, והיצר הרע יגיד לאדם: **תעשה מעשים טובים ותעשה את כל המצוות, ורק אל תלמד, ולא אכפת לו ליצר שהאדם יעסוק בשאר מצוות, והוא אף 'ימציא' לאדם הרבה מצוות חשובות לעסוק בהם, והעיקר שלא ילמד, כי תורה זה הדבר הכי חזק נגד היצר הרע, כמו שאמר חז"ל (קידושין ל, ב) בראתי לו תורה תבלין, ולכן היצר הרע מתלבש על זה, ולא אכפת לו שיהיה במקום זה כל המעשים הטובים וכל המצוות, העיקר לא תורה! כי התורה היא תבלין נגדו.**

וכן הביא בקובץ הערות להגר"א וסרמן (ביאורי אגדות ע"ד הפשט סימן ו') בשם החפץ חיים: "ידועות זה במלחמת היצר אשר הקב"ה העיד בראתי יצר הרע בראתי לו תורה תבלין, ושום כלי זין אחר לא יצלח נגד היצר הרע רק לימוד התורה כמו שהאריך בזה במסילת ישרים... לכן היצר הרע מתחזק ומתאמץ לבטל מלימוד התורה יותר מכל המצוות, וכן שמעתי מפה קדוש רבינו בעל החפץ חיים בזה הלשון: לא אכפת לו ליצר הרע שיהודי יצום ויבכה ויתפלל כל היום ובלבד שלא ילמוד!"

היצר הרע מחייב קביעות של מוסר

והנה במשנה ברורה סימן א' הביא מדברי המפרשים כי "תבלין היצר הרע הוא תוכחת מאמרי חז"ל", והיינו שהתבלין המועיל ביותר נגד היצר הרע הוא לימוד ספרי המוסר, שיש בהם דברי תורה של יראת שמים, ולכן היצר הרע מתגבר על זה ביותר שלא ללמוד מוסר, ויש גם אנשים חשובים שלא יודעים שלימוד המוסר הוא דבר הכרחי, ואינם מבינים את זה, שהמוסר הוא הכרחי לאדם, ואינו מידת חסידות, כי יש יצר הרע, ובלי ספרי מוסר – אם אין יראת שמים והוספת יראה, היצר הרע שולט!

וכבר דיברנו בעבר, כי יראת שמים היא מצות עשה בפני עצמה, אבל היא גם דבר שנותן כוח נגד כל החטאים, ובשערי תשובה לרבינו יונה (ש"ג טו, ז, ועוד) כתב שיש הרבה מדרגות ביראת שמים ובאמונה, וצריכים תמיד להוסיף ולהוסיף בזה, על ידי לימוד המוסר, ורואים זאת במציאות בעולם, שאם לא מוסיפים יראת שמים, אזי היראה היא לא כמו שצריך להיות! ואין עצה אחרת, וחיבים קביעות יומית לספרי מוסר נגד היצר הרע.

וידוע שלימוד המוסר אינו פחד, ולא עצבות, אלא ההיפך, זה עושה חיים מאושרים, ואם יש בכל יום איזה קביעות לדברי מוסר קצת, אזי על ידי זה הבית מלא שמחה וחיים מאושרים, וזהו התבלין ליצר הרע.

ומלפנים הייתה שאלה גדולה על קביעות סדר המוסר, האם לעשות קביעות למוסר בכל יום או שאין צורך בזה. ושמעתי מהגה"צ רבי אבא גרוסברד בשם הסבא מקלם כי בעבר היו אנשים שהתפילה הייתה עבורם כמו מוסר, מפני שהתפללו עם כוונה כמו שכתב השולחן ערוך (או"ח צח, א) בהתפשטות הגשמיות, וכפי שסיפרנו על גדולי ישראל שבשעת התפילה לא הרגישו כלל במה שעושה סביבם, וכשדברו אליהם הם לא שמעו, וכל החושים הגשמיים היו בטלים אצלם, וזוהי המדרגה של התפשטות הגשמיות, וקרוב למעלת הנבואה כמו שכתב שם בשולחן ערוך, שאמנם אין זו נבואה ממש, אבל זו מדרגה קרובה לנבואה, ואם מתפללים תפילה כזו שלוש פעמים ביום הרי זה ספר מוסר של תפילה, וכי אחרי זה צריכים גם ללמוד מוסר!

אבל אף על פי כן ידוע שגם אנשים כאלה לומדו מוסר, והיו לומדים בכל יום פרק מסילת ישרים, והמוסר הוא הנותן את הכוח שהתפילה תהיה תפילה כזו, בהתפשטות הגשמיות, עם לימוד המוסר ומכוח לימוד המוסר מגיעים לזה! ואחרי שלומדים בכל יום פרק במסילת ישרים, אז התפילה היא תפילה אחרת, ולכן גם בעלי מדרגה כאלה שהיו מתפללים בהתפשטות הגשמיות, למדו בקביעות יומית בספר מסילת ישרים.

והחפץ חיים כבר כתב בזמנו (בית ישראל פ"ט) "ראוי ונחוץ לקבוע בכל הישיבות עת קבוע ללימוד המוסר בכל יום, וכן דיברתי עם גדולים שהתנגדו מלפנים ללימוד המוסר בישיבות, ועתה הודו הכל כי כהיום נחוץ מאד לימוד המוסר, ובלא לימוד המוסר אין אנו בטוחים שתקיים תורת השם ויראתו בדינו, והן בני הישיבות והן סתם בעלי בתים צריכים לקבוע איזה זמן בכל יום ללימוד ספרי יראה, כמו ספר שערי תשובה וכדומה".

וכבר סיפרתי את המעשה שהיה עם בחור צעיר, שהיו לו הפרעות ולא היה יכול ללמוד, אבל בסוף היום הוא היה בא לישיבה ללמוד מוסר חצי שעה לפני מעריב, ושאלתי אותו מה הענין בזה ומדוע שלא ילמד גמרא באותה חצי שעה, ואמר לי כי הוא מרגיש שלימוד המוסר מחיה אותו.

על מה אבדה הארץ

ידוע שעסק התורה שכרו גדול מאד, כמו שאמר חז"ל (במשנה ריש פאה) ותלמוד תורה כנגד כולם, והיינו לגבי השכר, שאדם אוכל פירותיהן בעולם הזה, כנגד כל הדברים השנויים במשנה שם, כיבוד אב ואם וכו', ובתלמוד תורה זוכים לשכר פירותיהן בעולם הזה כנגד כולם.

אכן מלבד השכר הרי זה גם חיוב, וחיוב עסק התורה הוא חיוב גדול מאד, ולעומת זה ביטול תורה הוא גם כן דבר חמור מאד.

ובגמרא נדרים דף פ"א הובא הפסוק בירמיה "מי האיש החכם ויבן את זאת ואשר דיבר פי השם אליו ויגידה על מה אבדה הארץ ניצתה כמדבר מבלי עובר", ואמר על זה בגמרא, דבר זה נשאל לחכמים ולנביאים (וגרסת הבי"ח גם ולמלאכי השרת) ולא פירושו, על מה אבדה הארץ, מה הסיבה לחורבן ארץ ישראל, והגלות, ודבר זה נשאל לחכמים – כמו שאמר מי האיש 'החכם' ויבן את זאת, וכן לנביאים – כמו שהמשיך ואמר 'ואשר דיבר פי השם אליו', והיינו הנביאים שהשם מדבר איתם, וכולם לא ידעו תשובה, ואפילו מלאכי השרת גם כן, לא ידעו לפרש על מה אבדה הארץ.

עד שפירשו הקב"ה בעצמו דכתיב "ויאמר השם על עובם את תורתך אשר נתתי לפניכם ולא שמעו בקולי ולא הלכו בה", ומוזכרים כאן כמה עניינים: על עובם את תורתך היינו עסק התורה, ולא שמעו בקולי היינו קיום המצוות, ולא הלכו בה זהו דבר נוסף, ואמר על זה בגמרא היינו לא שמעו בקולי היינו לא הלכו בה, והיינו שיש להבין מהו כפל הלשון ומה הם שני הדברים הללו – לא שמעו בקולי ולא הלכו בה, ומפרשת בזה הגמרא כי 'לא הלכו בה' היינו לומר שלא היו מברכים בתורה תחילה.

ובפשוטו הכוונה בזה שלא ברכו ברכות התורה, כמו שכתב המפרש שם שאין מברכין – כשמשימין לתלמוד תורה ותלמידי חכמים מתוך שהן זהירין לעסוק בתורה ורגילין בה איןן זהירין לברך וכו', ע"כ, והיינו שהיו עוסקים בתורה ולומדים בלי ברכה, ולא ברכו ברכות התורה.

אכן כבר הקשה הר"ן שם, דאם איתא על עובם את תורתך כפשטא שעובו את התורה ולא היו עוסקים בה, כשנשאל לחכמים ולנביאים למה לא פירושו, והלא דבר גלוי וקל לפרש, ע"כ, והיינו שאם כוונת הפסוק כפשוטו שלא היו לומדים, ולא עסקו בתורה, אם כן זהו דבר גלוי הנראה לעין, וכך גם אם הכוונה היא שלא ברכו בתורה, הרי זה גם כן דבר גלוי, שרואים שלא ברכו ברכות התורה, ומדוע לא פירושו החכמים והנביאים?

במעמקי הלב לא החשיבו את התורה

ולכן פירש הר"ן בשם רבינו יונה "אלא ודאי עוסקין היו בתורה תמיד ולפיכך היו חכמים ונביאים תמהים על מה אבדה הארץ, עד שפירשו הקב"ה בעצמו שהוא יודע מעמקי הלב שלא היו מברכין בתורה תחילה, כלומר שלא הייתה התורה חשובה בעיניהם כל כך שיהא ראוי לברך עליה, שלא היו עוסקים בה לשמה ומתוך כך היו מזלזלין בברכתה, והיינו לא הלכו בה כלומר בכוונתה ולשמה, עכ"ל.

והיינו שבאמת הם היו עוסקים בתורה ולמדו בהתמדה, ולכן החכמים והנביאים לא הבינו על מה אבדה הארץ, ומה היא סיבת הגלות, עד שפירשו הקב"ה בעצמו שהוא יודע מעמקי הלב, שאין הכוונה כפשוטו שלא היו מברכים, אלא שלא הייתה התורה חשובה בעיניהם שיהא ראוי לברך עליה, שלא עסקו בה לשמה, ומתוך כך היו מזלזלים בברכתה, ואמנם היו מברכים ברכות התורה, אך ברכו בלי להרגיש את החשיבות של תורה שיש להודות עליה, ולא הרגישו שהתורה זה דבר גדול כל כך שחייבים לברך עליו ברכות השבת.

וזה היה חטאם, במעמקי הלב, שהם למדו וברכו ברכות התורה – אבל בלי הרגשת החשיבות, וזהו חטא שבלב שאין רואים אותו, ורק הקב"ה היודע מעמקי הלב, הוא ידע שזה היה החטא, שהיה חסר אצלם בהכרת חשיבות התורה, וחסרון הכרת החשיבות הוא חטא חמור מאד.

וכן אמרו חז"ל (סנהדרין צט, א) שמי שאפשר לעסוק בתורה ואינו עוסק, עליו נאמר "כי דבר השם בזה", ומשמע כי עיקר החטא הוא לא עצם הדבר שאינו עוסק בתורה, אלא הביזיון, כי דבר השם 'בזה', שאינו מחשיב את עסק התורה כמה שזה מקדש אותו, ומזלזל בהכרת החשיבות.

היצר הרע הכי חזק הוא נגד תורה

ובאמת לא מובן, שהרי עסק התורה הוא מאד מעניין, כידוע שדברי תורה מאד מעניינים, ויש אפילו אנשים שאינם שומרי תורה ומצוות, שאוהבים

ובאמת ידוע ששאלו את רבי ישראל סלנטר לגבי אדם שיש לו רק חצי שעה פנויה ביום, מה ילמד בה, האם גמרא או מוסר? ואמר רבי ישראל שילמד מוסר, כי אז יגלה וימצא שיש לו עוד חצי שעה, והמוסר יראה לו שיש לו עוד חצי שעה ביום שאינה מנוצלת. וכך אותו הבחור הצעיר, היה מגיע בכל יום לשיבה לסדר המוסר, והסוף היה שזכה לסייעתא דשמיא מיוחדת שנשתלקו כל ההפרעות ונכנס ללמוד בישיבה כל היום, וכחיום הוא מרביץ תורה ומרביץ יראת שמים, כל זה בזכות החצי שעה מוסר שהוא למד, מתוך הכרה שהוא מרגיש שזה מחיה אותו, והיה לו טעם במוסר.

אמנם לא לכולם יש טעם במוסר, וכדי שהמוסר ישיפע, צריכים ללמוד בספר מוסר שמעניין, כי לימוד שמשעמם אינו משפיע, ורק מה שמעניין משפיע, ויש הרבה ספרי מוסר שכל אחד יכול למצוא בהם את הספר שמעניין אותו ומשפיע עליו, כגון חובות הלבבות, מסילת ישרים, שערי תשובה, וארחות צדיקים, ויש גם ספר פלא יועץ שהוא ספר מוסר מיוחד, וכשמו כן הוא – פלא יועץ! וכחנה יש הרבה ספרי מוסר, ואם יש בכל יום קביעות, אין זה משנה כמה זמן, ואפילו קביעות קטנה, וכמו שאמר פעם מרן הגראי"ל זצ"ל שגם חמש דקות ביום, זה דבר שמאד משפיע, וזהו התבלין ליצר הרע.

היצר הרע אינו האדם בעצמו

ובחובות הלבבות (שער יחוד המעשה פ"ה) כתב "בן אדם, ראוי לך לדעת, כי השונא הגדול שיש לך בעולם הוא יצרך, הנמשך בכוחות נפשך והמעורב במוג רוחך", היצר הרע הוא השונא הגדול ביותר של האדם, שמעורב ונמצא בתוך כוחות הנפש שלו, והאדם אינו מרגיש שזה היצר הרע ולא הוא, וחושב שהוא בעצמו רוצה את כל פיתויי היצר, אבל זה לא הוא, אלא היצר הרע!

"לפש לך בגדי הידידות, ועדה עדי האהבה לך", היינו שהיצר הרע מתלבש כמו ידי ומתקשט כמו אוהב, ומפתה את האדם שהוא ידיד ואוהב שלו, אך כל הפיתויים האלו אינם רצון האדם עצמו, אלא היצר הרע מפתה אותו, ודא עקא שהאדם אינו מרגיש בזה, וחושב שזה הוא בעצמו רוצה כך.

ומצינו בגמרא (נדרים ט, ב) מעשה בשמעון הצדיק, שהיה כהן, ופעם אחת בא אדם אחד נזיר מן הדרום, יפה עיניים וטוב רואי וקווצותיו סדורות לו תלתלים, היינו שהיו שערתיו כל כך יפות, ואמר לו שמעון הצדיק: בני, מה ראית להשחית את שערך זה הנאה? שקיבלת עליך נזירות שבסופה תצטרך לגלח את שערתך, ומדוע לגלח שיער כל כך יפה?

והשיב לו הנזיר: רועה הייתי לאבא בעירי, רועה צאן, והלכתי למלאות מים מן המעיין, כדי להשקות את הצאן, והמים הם כמו ראי, שיכול לראות בהם את עצמו, ונסתכלתי בבבואה שלי ופחו עלי יצרי וביקש לטורדני מן העולם, דהיינו שהיצר הרע התגבר עלי ורצה לעשות מעשים רעים, לטורדני מן העולם! ולכן מיד אמרתי לו, רשע, למה אתה מתנאה בעולם שאינו שלך, במי שהוא עתיד להיות רימה ותולעה.

ואף שהוא היה אדם צעיר, הוא הבין שזה היצר הרע ולא הוא! ודיבר אל היצר ואמר לו: 'רשע, למה אתה מתנאה בעולם הזה, ומה חשיבותך, תתבונן ותחשוב לאן אתה הולך! וכמו שאמר עקביא בן מהללאל בפרקי אבות (ג, א) הסתכל בשלושה דברים ואי אתה בא לידי עבירה, דע מאין באת ולאן אתה הולך וכו' למקום עפר רימה ותולעה, ולכן נשבע לקבל עליו נזירות שבסופה יגלח את שערו לשם שמים, כי השיער הוא יצר הרע.

בכל התגברות נגד הטבע – מתקדשים

וכששמע מזה שמעון הצדיק, עמד ונשקו על ראשו ואמר לו, בני, כמודך ירבו נזויר נזירות בישראל, עליך הכתוב אומר איש כי יפליא לנדור נדר נזיר להזיר להשם, דהיינו לשם שמים. וביאר בזה הראי"ש שם וזה לשונו: עליך אמר קרא איש כי יפליא וכו', וכתוב קדוש יהיה, כיצא בך קראו הכתוב קדוש, עכ"ל. והיינו שזויר הוא אדם קדוש, וגם סתם נזיר הוא קדוש, אבל בפרט נזיר כזה,

שעשה את הנזירות לשם שמים כדי להתגבר בה נגד היצר הרע, הוא קדוש! ולמדנו מכאן שכל מה שאדם עושה נגד הטבע כדי להתגבר נגד היצר הרע, זה מקדש אותו, והוא נהיה בזה אדם קדוש.

והרמב"ם בפ"ג מהלכות דעות הביא מה ששנינו באבות (ב, יב) וכל מעשיך יהיו לשם שמים, וכתב על זה שאם אדם ישן לשם שמים, והולך לישון בזמן כדי שיהיה לו כוח למחר לקיים כל תרי"ג מצוות, אזי גם השינה שלו היא עבודה למקום, והוא עובד השם עם השינה שלו, ואמנם הוא ישן כי הוא צריך ומוכרח לישון, אבל תלוי מה כוונתו בשנתו, כי כל דבר שהוא לשם שמים זה נקרא עבודה, והוא עובד את השם בזה, כי כל דבר שהוא לשם שמים זה כמו עבודה, ואם זה עבודה הרי זה כמו שכתב הראי"ש שעליו נאמר 'קדוש יהיה', כי הוא עושה דבר לשם שמים ונגד הטבע, ומתקדש בזה!

ואם כן כל אחד מאיתנו הוא קדוש, מפני שאנו עושים דברים נגד הטבע, ולמשל כשאומרים ברכה, כל ברכה, כגון ברכות הנהנין, ותפילה, נגד הטבע החומרי, מתוך אמונה, הרי זה מעשים קדושים, וכל אחד מתקדש בזה, כי הוא עושה נגד הטבע, ומתוך אמונה, כי הוא חייב, ואינו מצטער על החיוב הזה, אלא הוא עושה כן ברצון, ושמח בזה, וממילא זוהי קדושה, ומתקדשים. אלו הם הזכויות הגדולות שיש לנו, במה שעושים נגד הטבע, ומצד שני ההיפך.

והרמב"ם הזכיר בדבריו שהשינה היא עבודת השם, וכך גם באכילה, אם אדם אוכל עם חשבון, ולא מצד התאוה, אלא כדי שיוכל לקיים תרי"ג מצוות, ויהיה לו כוח לכל המעשים הטובים שהוא עושה, אזי גם האכילה היא עבודת השם כמו שכתב הרמב"ם לגבי שינה, ואם זו עבודה הרי זה קדושה, ומתקדש בזה, כי הוא עושה מעשים המקדשים, וכשעושה לשם שמים זה מקדש אותו, אפילו שינה שהיא בשב ואל תעשה, וכל שכן כשעושה פעולות של אכילה ושתיה ושאר צרכי הגוף, וכמו שכתב בספר החינוך (מצוה תפח) שיש ארבעה דברים שהגוף צריך: מזון, שינה, ומנוחה, וגם שמחה, שתהיה הרגשה נעימה, להרגיש טוב, עם מצב רוח טוב, שהגוף צריך את זה, וכל צרכי הגוף הם צרכי עבודת השם וצרכי הקדושה, וכשהוא עושה את צרכי הגוף אם כוונתו בהם לצורך תרי"ג מצוות הרי זה קדושה ומתקדש בזה.

וזהו מה שאנו זוכים שיש לנו את הזכויות האלה, כגון כשמברכים ברכות, שאוכלים עם ברכה ושותים עם ברכה, וכבר סיפרתי המעשה שהיה עם הדיבוק בזמן החפץ חיים, שנכנס דיבוק בנערה צעירה, ושאלוהו מדוע נכנס דווקא בה, ואמר כי היא שתתה מים בלי ברכה! כלומר שאם היא הייתה מברכת, לא היה שייך שייכנס בה הדיבוק, והרי אם היא הייתה מברכת, איזו כוונה הייתה מכוונת? הרי נערה כזו, ששותה ושוכחת לברך, אינה בעלת מדרגה, ואף על פי כן אם היא הייתה מברכת, אפילו ברכה כזו של צעירה בלי מדרגה כלל, מצות אנשים מלומדה, גם כן נחשבת ברכה, וכבר לא היה הדיבוק יכול להיכנס, כי הברכה היא קדושה, ומקדשת את האדם.

ונמצא שכל מעשה מצוה שעושים, אף אם הוא במדרגה פחותה, זה כבר קדושה. ואמנם יש דרגות, ויש חיוב שלא יהיה מלומדה, וצריך שיהיה עם הבנה ועם יראת שמים ולא מלומדה, כמו שכתב המשנה ברורה בסימן ה' בשם ספר חסידים, אבל אפילו אם זה מלומדה גם כן זה כבר קדושה שהדיבוק אינו יכול להיכנס, ומכל מקום אסור שיהיה מלומדה, וזהו חטא חמור מאד אם מברכים מצות אנשים מלומדה, וצריכים לברך עם יראת שמים!

ואם כן המסקנה מה שנוגע לנו למעשה הוא להוסיף יראת שמים, על ידי קביעות יומית ללימוד המוסר, וכמו שדיברנו שזה נותן חיים מאושרים והרגשה מאד נעימה, אם לומדים כמה דקות ביום, ואפילו רק חמש דקות, אם לומדים בקביעות בספר מוסר שמעניין, זה חיים מאושרים עם קדושה.

יהי רצון שנוכה כולנו להתקדש ולהתקדש ולהתקדש, ויש הרבה מדרגות בקדושה, ובעזרת השם נזכה לסייעתא דשמיא בזה.

מצוה לפרסם

יש דין שלא כולם יודעים אותו, שהרצועה של התפילין היא תשמישי קדושה ואסור שתיגע ברצפה, וכשמורידים ומקפלים את התפילין, הרי הרצועה היא ארוכה, ואם הרצועה נוגעת ברצפה זה אסור, כי יש בזה קדושה, וזה תשמישי קדושה. ושמעתי מאחד שהיה בן בית אצל מרן הגאון רבי יצחק אלחנן זצ"ל מעשה שהיה לפני שנים רבות, שרבי יצחק אלחנן ראה פעם בביתו אדם שלא נזהר בזה, ורצועת התפילין נגעה על הרצפה, וצעק רבי יצחק אלחנן: הרי זה 'תשמישי קדושה', ואסור שהרצועה תיגע ברצפה! ולא כולם יודעים את הדין הזה, ומצוה לפרסמו.

(מדברי רבינו שליט"א בסוף החבורה בביתו לבני הישיבות, ליל ששי פרשת וארא)

לעילוי נשמת

הבה"ח **יצחק דרחי** ז"ל
בן הרב **זכריה דוד** שיבלחט"א
נלב"ע ז' שבט תשע"א - תנצב"ה

לעילוי נשמת

רבי **צבי** ב"ר **מרדכי** ז"ל
נלב"ע ט' שבט תשס"ח
תנצב"ה

לעילוי נשמת

הגאון רבי **יוסף דיסקין** זצ"ל
ב"ר **יהושע זליג** זצ"ל
נלב"ע ו' שבט תשע"ו - תנצב"ה

גיליון זה מוקדש

לעילוי נשמת
הרב ר' **יוסף יהודה לוי** ז"ל
נלב"ע ה' שבט תשע"ג - תנצב"ה

לעילוי נשמת הרב **חיים** ב"ר **יהיאל פריד** זצ"ל, נלב"ע ה' שבט תשל"ח

חוג' מרת **שושנה** ב"ר **דב** ע"ה, נלב"ע ג' שבט תשנ"ג - תנצב"ה

לעילוי נשמת הבה"ח **חיים בן ציון טובי** ז"ל

בן יבל"א רבי **אברהם צבי שליט"א** נלב"ע ב' שבט תשע"א - תנצב"ה